Roberts Zīle: Eirāzijas savienība - projekts Krievijas ietekmes audzēšanai

10.10.2011 14:52

Roberts Zīle, Eiropas Parlamenta deputāts (ECR/VL-TB/LNNK)

Raksts publicēts "Latvijas Avīzē" 07.10.2011.

Pagājušajā nedēļā Krievijas premjers Vladimirs Putins un prezidents Dmitrijs Medvedevs ar pompu izziņoja to, ko novērotāji jau sen gaidīja - jaunu rokādi starp abiem politiķiem, nākamajā termiņā Putinam atkal kļūstot par Krievijas prezidentu. Lai gan šāds solis novērotājiem šķiet gandrīz vai pašsaprotams, Putins ar to šoreiz nokaitināja Krievijas politisko eliti un pat savus tuvākos sekotājus, kas, gluži pamatoti, sajutās bandinieku lomā "karaļa" Putina iepriekš iestudētā izrādē.

Līdz ar to Putinam vajadzēja nākt klajā ar kādu jaunu spēcīgu vēstījumu, kas attaisnotu viņa pretenzijas uz atkārtotu prezidentūru. Un šāds vēstījums tapa - tika augšāmcelta "Eirāzijas savienības" ideja, kurā tiktu apvienotas bijušās PSRS valstis, un kas būtu alternatīva Eiropas Savienībai, no tās pārņemot visus svarīgākos elementus - kopēju tirgu, brīvu pārvietošanos, kapitāla, darbaspēka un pakalpojumu kustību, vienotus ražošanas standartus, un, galu galā, pat kopēju valūtu. Vēl vairāk, Putins pat piedāvā ES kaut kādā mērā pievienoties šim projektam, "kopīgi padomājot par harmoniskas ekonomiskās sadraudzības izveidi no Lisabonas līdz Vladivostokai, par brīvas tirdzniecības zonu vai vēl dziļākām integrācijas formām".

Protams, Putina piedāvājums pirmkārt ir mērķēts uz tām valstīm, kuras jau no 2012. gada 1. janvāra kopā ar Krieviju ir apņēmušās izveidot kopēju ekonomisko telpu - Krieviju, Baltkrieviju un Kazahstānu. Taču, kā raksta pats Putins, "daži mūsu kaimiņi savu nevēlēšanos iesaistīties integrācijas projektos postpadomju telpā skaidro ar to, ka tie it kā ir pretrunā ar Eiropas izvēli".

Tā neesot taisnība. Pēc Putina domām, "Eirāzijas savienība tiks būvēta uz kopīgiem integrācijas principiem kā daļa no Lielās Eiropas, ko apvieno tādas kopīgas vērtības kā brīvība, demokrātija un tirgus likumi". Vienlaikus atzīstot, ka "šāda savienība mums [Krievijai] ļaus ne tikai "ierakstīties" globālajā ekonomikā un tirdzniecības sistēmā, bet arī reāli piedalīties tādu lēmumu pieņemšanā, kas noteiks spēles noteikumus un iezīmēs nākotnes kontūras".

Krievijas nākamā prezidenta mērķis ir skaidrs - Krievijas ekonomiskās lomas nostiprināšana 21. gadsimta pasaulē, balstoties uz postpadomju mantojumu. Par to nav ko brīnīties - tas ir loģisks nākamais solis pēc iepriekš pasludinātās koncepcijas par "krievu pasaules" ideoloģiju un t.s. "maigās varas" izmantošanu Krievijas ietekmes audzēšanai.

Par ko šajā kontekstā būtu vērts padomāt Latvijai? Pirmkārt, ir skaidrs, ka Krievija nebūt negatavojas atteikties no savas ietekmes nostiprināšanas pēcpadomju telpā, nopietni ķeroties pie ekonomiskā "burkāna" izmantošanas. Jau šobrīd vairums investīciju - vienalga, transporta, nekustamo īpašumu vai

pārtikas nozarē - Latvijā sākušas ienākt no Krievijas. Savukārt Putins ir iezīmējis zināmu matricu, uz kuras pamata postpadomju valstis var "draudzīgi" pievienoties Krievijas ietekmes sfērai, it kā nezaudējot savu eiropeisko identitāti.

Otrkārt, veidojot nākamo Latvijas valdību, latviski orientētajiem politiskajiem spēkiem, vai vismaz tiem, kas sevi par tādiem uzdod, būtu vēl viens iemesls nopietni apsvērt, vai Putina partijas "Vienotā Krievija" sadarbības partneriem ir vieta valdībā, un kādas konsekvences no šī fakta varētu izrietēt. Krievijas lielākās intereses šajā procesā ir saistītas ar Latviju kā "logu" vai placdarmu iekļūšanai ES telpā.

Un, treškārt, uz Krievijas pieteikumu veidot jaunu ekonomisko telpu visā Eirāzijā būtu jāpaskatās eirozonas un faktiski visas ES krīzes kontekstā. Ja nu turpmāko gadu laikā Eiropas projekts sabrūk vai piedzīvo būtiskas izmaiņas dezintegrācijas virzienā, Putina piedāvātais modelis ar Krieviju centrā varētu iegūt plašāku atbalstītāju loku. Jāņem vērā, ka paralēli Eiropas vājināšanās procesam notiek arī pakāpeniska ASV vadošās lomas zaudēšana. Pastāv visai pārliecinošas aplēses, ka jau 2020. gadā Ķīna varētu ieņemt pasaules vadošās ekonomikas vietu. Savukārt Putina propagandētā Eirāzijas savienība, ņemot vērā tās dabas resursu bāzi, varētu ieņemt nozīmīgu lomu jaunajā "pasaules kārtībā". Un, neapšaubāmi, iekšpolitiskais spiediens Latvijā pārskatīt mūsu ģeopolitisko izvēli tādā gadījumā varētu tikai pieaugt.